

زانکۆ زانکۆی سه لاهه دین-هه ولیر

کۆلیژی پهروه دهی جهسته یی وزانسته وه رزشییه کان

بابه ت کارامیه کانی کۆمپیوتهر

په رتووی کۆرس – قۆناغی یه که م / کۆرسی یه که م

ناوی مامۆستا : پ.ی.د. توانا محمد علی ، م. کاروان همه سعید

سالی خویندن: ۲۰۲۳-۲۰۲۴

پەرتووکی کۆرس

Course Book

ناوی کۆرس	کارامەییەکانی کۆمپیوتەر
ناوی مامۆستای بەرپرس	پ.ی.د. توانا محمد علی ، م. کاروان حمەسەید
بەش / کۆلیژ	کۆلیژی پەرورەدی جەستەیی وزانستە وەرزشییەکان
پەیوەندی	Twana.ali@su.edu.krd 07504610676
یەكەى خۆئىندىن (بە سەعات) ئە هەفتەيەك	تیۆری: ۱ پراکتیک: ۲
ژمارەى کارکردن	نامادەبوونی مامۆستای وانەبێژ بۆ قوتابیان ئە ماوەى هەفتەيەكدا
7. كۆدى كۆرس	۰۱۱۲
8. پڕۆفایەلى مامۆستا	لە دایکبوی سالی 1974 ئە هەولێر، قوتابخانەى بنەرەتى و نامادەکاری ئە هەولێر تەواو کردوو و ئە کۆلیژی پەرورەدی وەرزشی-زانکۆی سەلاحەدین-هەولێر ئە سالی 1994 وەرگیراوە، برۆنامەى بەکالۆریۆسى ئە سالی 1998-1999 بەدەستەیناوە، و ئە سالی 2000 وەک راپنەنەرى وەرزشی ئە کۆلیژی کشتوکال دامەزراوە -زانکۆی سەلاحەدین-هەولێر. پاشان وەک خۆئىندەکاری ماجستیر ئە زانکۆی مەنسورە-میسر ئە سالی ۲۰۱۲ وەرگیرا، ئە بواری بەرپۆشەبەردنى وەرزش، و برۆنامەى ماستەرم ئە سالی ۲۰۱۴ بەدەست هیناوە، نازناوى زانستى (مامۆستای یاریدەدەر) ئە سالی ۲۰۱۵ بەدەستەینا، و بەردەوام بوو ئە خزمەتکردنى وەک مامۆستای زانکۆ. دواتر پلەبەرزکردنەوه ئە سالی ۲۰۱۸، و نازناوى زانستى گۆرا بۆ (مامۆستا)، و ئە هەمان ساندا خزمەتگوزارییەكە گواسترایەوه بۆ کۆلیژی پەرورەدی وەرزشی و زانستە وەرزشییەکان. ئە سالی ۲۰۲۲ برۆنامەى دکتۆرام بەدەست هیناوە ئە بواری کارگێرى وەرزشی، و ئە سالی ۲۰۲۳ نازناوى پروفیسۆرى یارەدەدەرم بەدەست هیناوە.
9. وشە سەرەکیەکان	کۆمپیوتەر، مایکروسۆفت ئۆفیس، ئىنتەرنێت.
10. ناوەرۆکی گشتی کۆرس:	کۆمپیوتەر و نامیرە کۆمپیوتەرییەکان بوونەتە بەشێکی دانەبڕاو ئە کۆمەلگا. ئە راستیدا زۆر کەس ئە قوتابخانە و ماڵ و شوینی کاردا بەکاریان دەهینن. بۆ پەرەپێدان و پێشکەوتن، بوونەتە شتێکی زۆر گرنگ کە شارەزاییە سەرەتاییەکانی کۆمپیوتەر بزانیت. ئە کۆلیژدا زۆرێک ئە قوتابیان کارامەیی سەرەتایی کۆمپیوتەر بەدەست دەهینن کە ئەو زانیاریانەیان پێدەبەخشیت بۆ بەکارهینانی کۆمپیوتەر، وەک ناردنی ئیمەیل، ئەنجامدانی توێژنەوهی، دروستکردنی راپۆرت سیمینار. بەرنامەکانی پروسێسی وشە چەندین تاییەتەندى جۆراوجۆر پێشکەش دەکەن کە رەنگە بەسوود بن بۆ قوتابی، بەیپی کۆرسەکە. هەرۆها قوتابیان فیتری بەرنامەکانی تر دەبن، وەک پاوەرپۆینت، بۆ دروستکردنی سلاید و پێشکەشکردنی ئەوانەکانە جۆراوجۆرەکان. ئەم وانەیدە زانیاری سەرەتایی کۆمپیوتەر پێشکەش بە خۆئىندەکاران دەکەین بۆ ئەوەی ناشنا بن بە پێکەاتە سەرەکیەکانی کۆمپیوتەر. خۆئىندەکار دەبیت خاوەنى شارەزایی سەرەتایی کۆمپیوتەر بیت بۆ ئەوەی فەرمانەکان ئە بەرنامە سەرەتاییەکانی کۆمپیوتەردا جێبەجێ بکات. ئەم کارامەییە سەرەتاییانەى کۆمپیوتەر یارمەتى خۆئىندەکاران دەدەن ئە کۆلیژدا سەرکەوتوو بن و ئە کۆتاییدا ئەگەل خۆیاندا بگوازینەوه بۆ ناو هیزی کار. هەرۆها وەرزشکردن و پێشخستنی تواناکانی خۆئىندەواری کۆمپیوتەر دەتوانیت بێتە هۆی دەرڤەتى زیاتر.

11. نامانجه كانی كۆرس

نەم وانەيە وەك ناساندنيكە بۇ شارەزايى كۆمپيوتەر. نامانجى فەرمى نەم وانەيە برىتتايە لە پىندانى بەركەوتن بە بوارەكانى توپژىنەنەوى زانستى كۆمپيوتەر و كيشە سەرەككيبەكانى بوارەكە؛ لە ھەمان كاتدا قوتاييان بۇ پىنداويستتايەكانى زانبارى زياتر لە وانەكانى داھاتوودا نامادە دەكات. ھيوادارين نەم نامانجە بەدەست بەينين بە پيشكەشكردى چەمكى ناستى بالا لە وانەوتنەو و پراكتيكەكانى كۆمپيوتەر لە تاقىگەدا. نەم بەركەوتنە لە فيربوونى بنەما سەرەككيبەكانى زانستە كۆمپيوتەريەكانەو سەرچاوە دەگريت. و نەم وانەيە، بە بەكارھينانى ھەردوو وانە و پراكتيكي تاقىگە بۇ ناسانكردى خويندكاران بە چەمكە سەرەتايەكانى كۆمپيوتەر لە رەقەكالا، نەرمەكالا، تۆر، ناسايشى كۆمپيوتەر بۇ فيركردنى فيرخواز تەكنيكەكانى گەران بەدواى زانبارى لەسەر تۆر.

12. نەركەكانى قوتابى

- ۱- نامادەبوون لەوانەكان، ويەشدارىكردن لە چالاكيبەكانى ناو پۆل و دەرهووى پۆل
- ۲- نامادەكردى راپۆرت و سيمينار لەسەر بابەتى پەيوەندى دار بە بابەت.

13. ريگەى وانە ووتنەو

بۇ گەيشتن بە نامانجەكانى وانە، نەم شىواز و تەكنيكانەى خوارەو لە كاتى پرۆسەى وانەوتنەو و پەيرەو دەكرين:

1. تىيىنى وانەوتنەو لە سەرەتاي ھەر بەشيكدا مامە ئەى لەگەل دەكرىت بۇ فيرخوازن بۇ ناسانكارى لە تىگەيشتنى ناسانتر لە سەرچاوەكان و ھەروەھا بۇ خويندەنەوى نامازەكان.
2. پيشكەشكردى پاوەر پوينت بۇ بەشەكانى وانە بە پىي پتويست.
3. بۆردى سىي بۇ روونكردەنەوى فەرمانەكانى بەرنامە و كيشانى سكيچ و چارەسەركردى كيشەكان لە تاقىگەدا بەكاردەھينريت.
4. تاقىگەى كۆمپيوتەر بۇ پراكتيزەكردى بەشە تىۆريەكان.

14. سيستەمى ھەتسەنگاندن

كۆتايى %۶۰		تاقىكردەنەوى ناوەرەستى وەرژ تىۆرى %۴۰					
پراكتيكي %۲۰	تىۆرى %۳۰	پراكتيكي %۲۰			تىۆرى %۲۰		
كۆى منھج	كۆى منھج	پاوەرپوينت+ ئينتەرنيت	اكسل + اكسس	ويندۆز + وۆرد	تاقىكردەنەو	سيمينار و راپۆرت	كويز
نەم ۳۰	نەم ۳۰	نەم ۱۰	نەم ۵	نەم ۵	نەم ۵	نەم ۱۰	نەم ۵

15. دەرنەنچامەكانى فيربوون

چاوەروان دەكرىت لە كۆتايى سائدا قوتابى تواناي نەوھيان ھەبىت كە:

- ناسينەوى پينكەتەكانى سەرەككيبەكانى كۆمپيوتەرى كەسى.
- ناميرە سەرەككيبەكانى ھاتنە ژوورەو و دەرچوون بنووسە
- روونكردەنەوى نەركەكانى پرۆسيسكردن و بىرگە و ناميرەكانى ھەنگرتن و پەيوەنديكردن
- دركردن بە گرنكى ھەر پينكەتەيەكى رەقەكالا لە پرۆسيسكردى زانباريدا
- دەستنيشانكردى رەوتە گشتيەكان لە پەرەپيدانى پينكەتە جياوازەكانى رەقەكالاى كۆمپيوتەردا
- زانبارى گشتى قوتابى (تواناي تايپكردن، نيكسل، پاوەرپوينت، شيكارى داتا و ھتد)
- پەيداكردنى زانبارى پتويست لەسەر بەرنامەكانى (وۆرد، واكسل و پاوەرپوينت)
- ناساندنى ئينتەرنيت، نيمەيل، ھتد.

16. ليستى سەرچاوە

- خويندكاران دەتوانن تىيىنيەكانى وانە و نەم نامازانەى خوارەو بەكاربھينن:
- جۆيس كۆكس و جوان لامبېرت "مايكروسوڤت پاوەرپوينت ۲۰۱۳ ھەنگاو بە ھەنگاو"

	<ul style="list-style-type: none"> • كورتىسى دى فرای "مايكروسوفت ئىكسل ۲۰۱۳ ھەنگاۋ بە ھەنگاۋ" • كىتئىبى دەرسى كۆمپيوتەر و گۇفارى كۆمپيوتەر و ئىنتەرنېتى تر.
<p>ناۋى مامۇستاي وائەبىيۇ</p>	<p>17. بابەتەكان</p>
<p>پ.ى.د. توانا محمد على م.ى. كاروان حمە سعيد وہکا: ۲ كاتژمير ۲۰۲۳/۱۰/۱۵</p>	<p>ھەقتەى يەكەم</p> <ul style="list-style-type: none"> • ناساندنى كۆمپيوتەر، پىنئاسە، سوود و سنووردارکردن • بە شىۋەيەكى كردارى كۆمپيوتەرەكە دابگىرسىنە و بېكوژنەرەو، ھەر بەشېك پىنئاسە بکە & دەرکەوتتى مېنىۋى دەستېپىکردن بگۆرە، تايبەتمەندىيەكانى تاسكبار. • نەناتۆمى كۆمپيوتەرەكان – پىنكھاتەكانى كۆمپيوتەر و نەرکەكانى. تىپروانىيىكى گشتى بۇ نامپەرەكانى Input ى كۆمپيوتەر. • پىنئاسەکردنى پىنكھاتەكانى دەسكتۆپ و تايبەتمەندى Desktop و رېكخستەكان و دەرکەوتن. <p>ھەقتەى دووھم</p> <ul style="list-style-type: none"> • تىپروانىيىكى گشتى نە نامپەرەكانى Input& Output نە كۆمپيوتەر، بېرگە، پىروئىسەر، رەقەكالا، نەرەكالا و خىرايى، بېرگە، جۆرەكانى رامى كۆمپيوتەر و يەكەى پىۋانەکردنى بېرگە • رېكخستى ئايكۆنەكان، جۆرەكانى رېكخستن، نوپکردنەو و پىشاندانى دەسكتۆپ. • نەرەكالاى كۆمپيوتەر، سىستەمى كارپىنکردن (OS) & نەرەكالاى بەرنامە. • گۆرىنى رېكخستى ماوس: پىچەوانەكردنەوھى L.C و R.C، خىرايى ناماژدەر، قفلکردنى ناماژدەرەكانى دوو كلىك و بژاردەى ناۋچەيى و زمان؛ add remove زمانى كىبۇرد (كىبۇرد يونىكۇد). <p>ھەقتەى سېيەم</p> <ul style="list-style-type: none"> • فاكتەرەكانى كارايى كۆمپيوتەر، پۆلنىنکردنى كۆمپيوتەر، و نوپنەرەيەتىكردنى داتا نە يەكەى بېرگە، داتاكانى ھەنگىراو و درىژكراۋى پەرگە. • دروستکردنى فۆلدەرى نوئ نەسەر دەسكتۆپ و نە وىندۆز، گۆرىنى ناۋى فۆلدەرەكان بە چەند رېگەيەك. • دەسكتۆپ و توخمەكانى، نەناتۆمى پەنجەرەيەك – Title Bar, Minimize, , Maximize, , كارکردن نەگەل رېكخستى فايل و فۆلدەرەكان، Copy, Move و فۆلدەرى نوئ , گۆرىنى ناۋى فۆلدەرەكان، delete folder, و رېگەكانى ھەنېژاردن، سىپنەوھى فايل و فۆلدەرەكان & مېنۆى دەستېپىکردن. • نەوانەى سەرەو بە شىۋەيەكى كردارى جىبەجى بکە. <p>ھەقتەى چوارەم</p> <ul style="list-style-type: none"> • پىروئىسى وشە و يەكەكانى بەنگەنامە، تايبەتمەندىيەكانى پاكىجى پىروئىسى وشە، دروستکردن، دەستكارىکردن، قۇرماکردن و ھەنگرتى بەنگەنامەيەك نە MSWORD – تايبەتمەندىيەكانى مېنىۋەكانى فايل، دەستكارىکردن و قۇرما. • نەوانەى سەرەو بە شىۋەيەكى كردارى جىبەجى بکە <p>ھەقتەى پىنچەم</p> <ul style="list-style-type: none"> • وشەى ئۇفېسى مايكروسوفت، وشەى ئۇفېسى مايكروسوفت و پىنكھاتەى وىندۆزەكەى و كارەكانىيان بکەرەو.

• به شیوهیهکی کرداری لیکۆئینهوه له پیکهاتهکانی په نجهرهی وشهکان و نه رکه کانیان & نامرازی ستاندارد. (Home ribbon)

ههفتهی شه شه م

• بابهتی نامرازهکانی خشته و سنوور. (هه ئبژاردهکانی خشته، ریزکردن)

• نهوانهی سهروهه به شیوهیهکی کرداری جیبه جی بکه.

• بابهتی توولبارهکانی وینه کیشان.

• نهوانهی سهروهه به شیوهیهکی کرداری جیبه جی بکه.

ههفتهی جه و ته م

• مایکروسۆفت پاوه ر پوینت، بیکه رهوه، پیکهاتهکانی په نجهرهی پاوه ر پوینت.

• سلایدی نۆی بکه رهوه، شیوازی سلایدهکان، چۆنیهتی تاییکردنی سلایدهکان.

ههفتهی هه شه م

• سلایدهکان، سلایدهکانی نۆی، ژمارهی سلایدهکان، دیاگرام و هیلکاری دابن.

• نهوانهی سهروهه به شیوهیهکی کرداری جیبه جی بکه.

ههفتهی 9

• دیزاین، دیزاینی سلایدهکان هه ئبژیره، دیزاین بگۆره، نهوانهی سهروهه جیبه جی بکه.

• به شیوهیهکی کردهیی و کاریگه ریبه تاییه تهکان.

ههفتهی 10

• لیستی ئینسه رت به کاربهینه و نه نیمه یشن بۆ سلایدهکته دروست بکه.

• نهوانهی سهروهه به شیوهیهکی کرداری جیبه جی بکه.

• ناماده کردنی سیمینار له لایهن MS. پاوه ر پوینت

ههفتهکانی 11-12

تافیکردنه وهکان:

19. تافیکردنه وهکان

1. پیکهاتهیی:

له م جو ره تافیکردنه وهدا به زۆری پرسیا رهکان به م شیوهیه ده ست پینده که ن روونکردنه وه چۆن، هۆکارهکانی...؟ بۆچی...؟

چۆن...؟ نموونه

پا\ سوودهکانی به کارهینانی هه لگرتنی ئۆنلاین چین؟ ناوی چوار خزمه تگوزاری ئینته رنیت بنووسه که هه لگرتنی ئۆنلاین دابین ده که ن؟

وهلام\ یه کیک له گه و ره ترین سوودهکانی هه لگرتنی ئۆنلاین توانای ده سته گه یشتن به داتا کانه له هه ر شو ئنیکه وه. هه ره وه ها هه لگرتنی داتا کانی ئۆنلاین توانای ها و به شکردنی فایل هکان له نیوان به کارهینانه رانی جیا وازدا دابین ده کات. نموونه: Sky drive Drop box Google drive I cloud

2. جو ری تافیکردنه وهکانی راست یان نا راست:

له م جو ره تافیکردنه وهدا رسته یه کی کور ت سه باره ت به بابه تییکی دیاریکرا و دابین ده کړیت، پاشان خو ئیندکاران سه رنج له سه ر راستی یان نا راستی له م رسته تاییه ته ده دن. نموونه

پا\ باس له وه بکه که ئایا له م قسانه ی خواره وه راستن یان هه نه:

1. ده ق و پیکسل و ده نگه کان به Bits له بیرگه ی کۆمپیو ته ردا نیشان ده درین.

2. بیرگه ی لاوه کی داتا کان به شیوهیه کی کاتی هه لده گړیت.

وهلام\ 1. راست 2. هه نه

3. چەندىن ھەلبۇزاردن:

لەم جۆرە تاقىکردنە ۋەدا كۆمە ئىك دەستە ۋاژە دەبىت لە دواى يان لە خوارە ۋەى وتە يەك، خويندكاران لەگەل دەستە ۋاژەى دروستدا دەگونجىن.

نمونه:

پا ۋەلامى دروست ھەلبۇزىرە:

1) يەك مىگابايت يەكسانە بە:

A. 1000 كيلوبايت B. 1024 كيلوبايت C. 1000 كيلوبايت D. 1024 كيلوبايت

2) نەرمە كالا نەسەر نامىرەكانى ھەنگرتن لە دەفرىكى تايبەتدا ھەندەگىرەت كە پىي دەوترىت.

A. نايكۆن B. فايل C. DVD D. CD

3) كام درىزگراۋە بۇ پىشكەشكردنى پاۋەرپوئىت بەكاردىت؟

A. doc B. dwg C. wav D. ppt

20. قىيىنى تر

- پىنوئىستە مۇبايل لە كاتى ۋانەوتنە ۋەدا بكوژىنرىتە ۋە.
- پىنوئىستە قوتابى لە كاتى دىارى كراۋ نامادەبىت لە پۆۋ تاقىگە. دواكەوتن بى ھۆكارى باۋەرپىنكراۋ رىگە پىندراۋ نىيە.
- چوونەدەر لە پۆل ۋ ھۆلى تاقىگە بەبى پاساۋ رىگە پىندراۋ نىيە.
- تاقىكردنە ۋەى كۆتايى سەرجم بابەتەكانى ۋانەكان لەخۆدەگرىت.
- شوئىنگۆركى گروپەكان رىگە پىندراۋ نىيە.
- بەكارھىنانى نامىرى بىرگە (USB, CD, DVD) لەگەل كۆمپىوتەرەكانى تاقىگە رىگە پىندراۋ نىيە.
- قوتابىيان بەرپرسىيارن لە ھەر لە پاراستنى نامىرەكانى تاقىگە.